

طرح اصلاح تعرفه برق و گاز مشترکین پرمصرف خانگی مبتنی بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

گزارش سیاستی شماره ۹۸۰۵۰۱

مرداد ۱۳۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَأَنهَاكَ فِي رِجَاكَ مَا (بِاخْلُوصِ نِيَّتِ) جِهَادِ كُنْتُمْ،
قَطْعًا بِرِجَاهِ خُودِ، هِدَايَتِشَانِ خَوَاهِيمِ كَرْدِ

**طرح اصلاح تعرفه برق و گاز مشترکین پر مصرف خانگی
مبتنی بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی**

طرح اصلاح تعرفه برق و گاز مشترکین پر مصرف خانگی

مبثنی بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

انرژی	گروه موضوعی:
سیاستی	نوع گزارش:
۱۳۹۸۰۵۱۰۶	شناسه:
۱۳۹۸/۰۵/۰۱	تاریخ انتشار:
صالح رحیمی	تهیه و تدوین:
احسان امیدی	مدیر مطالعه:
محمد امینی رعیا	ناظر علمی:

اندیشکده اقتصاد مقاومتی یک کانون تفکر با مأموریت «تصمیم سازی برای حل مسائل اقتصاد کشور در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی» است که در سال ۱۳۹۵ فعالیت رسمی خود را آغاز نمود.

شناسایی شبکه مسائل در هر حوزه موضوعی، طراحی راهکار برای حل مسائل احصاء شده و هم‌اندیشی جهت ارزیابی و تدقیق آن، بررسی تجربیات جهانی، طرح مباحث در فضای نخبگانی و رسانه‌ای و پیگیری راهکارهای ارائه شده از دستگاه‌ها و مسئولین مرتبط به منظور اتخاذ تصمیمات لازم، از جمله فعالیت‌هایی است که در اندیشکده انجام می‌شود.

علاقه‌مندان می‌توانند از طریق سایت Mett.ir با اندیشکده اقتصاد مقاومتی در ارتباط باشند و نظرات، انتقادات و پیشنهادهای خود را در خصوص این گزارش و همچنین سایر فعالیت‌های اندیشکده، ارائه نمایند.

۸..... خلاصه مدبریتی

بخش اول

۱۰..... مقدمه

بخش دوم

۱۲..... محاسبه یارانه پنهان مشترکین گاز خانگی

بخش سوم

۱۶..... محاسبه یارانه پنهان مشترکین برق خانگی

بخش چهارم

۱۷..... آثار افزایش تعرفه مشترکین پرمصرف برق و گاز و پشتوانه قانونی آن

بخش پنجم

۲۰..... پیشنهاد عملیاتی برای اصلاح یارانه پنهان مشترکین پرمصرف گاز

بخش ششم

۲۱..... پیشنهاد عملیاتی برای اصلاح یارانه پنهان مشترکین پرمصرف برق

ضمیمه یک

۲۴..... محاسبات درآمد حاصل از تعرفه‌های پیشنهادی گاز

ضمیمه دو

۲۹..... محاسبات درآمد حاصل از تعرفه‌های پیشنهادی برق

خلاصه مدیریتی

نظام پلکانی تعرفه‌های برق و گاز مشترکین خانگی در حال حاضر به گونه‌ای طراحی شده است که هر چقدر مشترکین بیشتر مصرف کنند، از «یارانه پنهان» بیشتری بهره‌مند خواهند شد. به علاوه تا قبل از سال ۱۳۹۸، افزایش سالانه تعرفه‌ها برای همه مشترکین یکسان بوده و لذا فشار اقتصادی ناشی از آن، بر همه اقشار جامعه اعمال شده است.

به منظور حل این مسئله در راستای اجرای ماده ۴ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، اصلاح تعرفه برق و گاز مشترکین پرمصرف خانگی ضروری است. اقدامی که با کاهش یارانه پنهان گاز و برق، درآمدهای دولت را افزایش داده و علاوه بر تحقق عدالت در توزیع یارانه‌های انرژی، مصرف انرژی را کاهش می‌دهد.

با اصلاح تعرفه‌های مشترکین پرمصرف گاز و برق خانگی و کاهش و حذف تدریجی یارانه پنهان آن‌ها، اولاً فشار اقتصادی بر همه مصرف‌کنندگان وارد نمی‌شود، ثانیاً افزایش قیمت ناشی از حذف یارانه پنهان مشترکین پرمصرف می‌تواند در کاهش مصرف این گروه تاثیرگذار باشد و به این ترتیب باعث کاهش شدت انرژی کشور شود. به این ترتیب به کسانی که بیشتر از الگوی تعیین شده، انرژی مصرف می‌کنند، یارانه دولتی در حوزه انرژی داده نمی‌شود و عدالت اجتماعی در این زمینه بیشتر محقق می‌شود.

در این گزارش با محاسبه میانگین قیمت فعلی گاز و برق برای مشترکین خانگی و همچنین در نظر گرفتن قیمت واقعی این دو حامل انرژی بر مبنای ارزش واقعی گاز با روش‌های مختلف، یارانه پنهانی که به مصرف‌کنندگان خانگی گاز و برق تخصیص داده می‌شود، محاسبه شده است. بر این اساس در مجموع حدود ۷۰ هزار میلیارد تومان یارانه پنهان گاز و ۳۰ هزار میلیارد تومان یارانه پنهان برق به مشترکین خانگی تخصیص می‌یابد؛ که البته همه این میزان یارانه قابل حذف نیست و بخش عمده آن به مشترکین کم مصرف و اقشار متوسط و رو به پائین جامعه تعلق دارد.

در طرح پیشنهادی این گزارش به عنوان اولین گام در حذف یارانه پنهان مشترکین پرمصرف، افزایش تعرفه گاز و برق تنها برای مشترکینی خواهد بود که مصرف ماهانه آنها بالاتر از الگو است. به عبارت دیگر، طرح پیشنهادی تنها نزدیک به ۲۵ درصد مشترکین گاز و ۱۵ درصد مشترکین برق را شامل می‌شود و از این طریق، بر اساس الگوی انتخابی از میان روش‌های ارائه شده، بین ۱۵۰۰ تا حدود ۳۰۰۰ میلیارد تومان درآمد از محل حذف یارانه پنهان این مشترکین برای دولت حاصل می‌شود. بدین ترتیب علاوه بر اینکه به اقشار متوسط و رو به پائین جامعه فشار وارد نمی‌شود، الگوی مصرف نیز اصلاح می‌گردد.

لازم به ذکر است، طرح ارائه شده در این گزارش تنها نمونه‌ای از روش‌های افزایش تعرفه گاز و برق برای مصارف بالاتر از الگوست که در دنیا نیز تجربه شده است و به عنوان گام اول در اصلاح نظام تعرفه‌گذاری تلقی می‌شود. در صورتی که تصمیم دولت بر کاهش بیشتر یارانه پنهان مشترکین پرمصرف به طور کامل باشد، اعمال تعرفه‌های موثرتر امکان‌پذیر است.

بخش اول

مقدمه

در سال گذشته سهم بخش خانگی از کل مصرف برق کشور ۳۳٫۵ درصد بوده است^۱ و در ۸ ماه نخست همان سال، سهم بخش خانگی و تجاری در مصرف گاز بیشتر از ۳۰ درصد بوده است^۲. همچنین بیش از ۵۰ درصد از مصرف برق و گاز کشور در ایام پیک مصرف این حامل‌ها، یعنی به ترتیب فصول تابستان و زمستان، مربوط به مشترکین خانگی است^۳ و^۴.

طبق ماده ۴ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ظرفیت طرح هدفمندسازی یارانه‌ها باید در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین، اولویت در تمرکز اصلاح تعرفه‌های برق و گاز به عنوان یکی از حامل‌های انرژی مطرح در هدفمندسازی یارانه‌ها، با «مشترکین پرمصرف خانگی» خواهد بود؛ چراکه اثرگذاری بیشتری در کاهش میزان شدت انرژی کشور دارد و همچنین نظام تعرفه‌گذاری و فروش منابع دولت را عادلانه‌تر خواهد کرد.

بر اساس نظام پلکانی فعلی تعرفه‌های برق و گاز، هر چقدر مشترکین بیشتر مصرف کنند، از «یارانه پنهان» بیشتری بهره‌مند خواهند شد. همچنین تا قبل از سال ۱۳۹۸، افزایش سالانه تعرفه‌ها برای همه مشترکین یکسان بوده و لذا فشار اقتصادی ناشی از آن بر همه اقشار جامعه اعمال شده است^۵؛ از طرفی به دلیل ملاحظات معیشتی عموم مردم، دولت از جهش ناگهانی قیمت برق و گاز و آزادسازی قیمت‌ها معذور بوده است.

۱. گزارش ماهانه آمار صنعت آب و برق، معاون برنامه‌ریزی و اقتصادی وزارت نیرو، فروردین ۹۸.

۲. خبرگزاری میزان؛ کد خبر: ۴۷۱۲۹۶

۳. گزارش سیاستی ۹۷۰۶۰۱، کمیته اقتصاد مقاومتی کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، شهریورماه ۱۳۹۷

۴. خبرگزاری ایسنا؛ کد خبر: ۹۶۱۱۰۸۰۴۲۸۹

۵. از سال ۱۳۹۸ بر اساس مصوبه هیئت دولت، مشترکین پرمصرف برق ۱۶ درصد جریمه می‌پردازند.

مطابق با تجربیات کشورهای مختلف در تعرفه‌گذاری حامل‌های انرژی، افزایش قیمت در پله‌های بالاتر از الگو باید جهشی باشد؛ تا جایی که پله‌های نهایی بدون دریافت یارانه پنهان، قیمت تمام‌شده انرژی یا قیمت صادراتی آن را بپردازند. به این منظور، لازم است ابتدا بر مبنای روند مصرف عموم مردم و با لحاظ شرایط اقلیمی و فصلی، میزانی از مصرف انرژی به عنوان الگوی مصرف تعیین شود؛ سپس قیمت انرژی برای مصارف بالاتر از الگوی مصرف به صورت پلکانی و با قیمت آزاد و حتی بیشتر از آن محاسبه گردد و برای مشترکینی که در حد الگو مصرف می‌کنند، قیمت در محدوده فعلی ثابت بماند یا کمتر افزایش یابد. تفاوت این الگو با تعرفه‌های پلکانی کنونی برق و گاز این است که در شرایط فعلی، تعرفه تمامی پله‌ها کمتر از قیمت آزاد و عملاً یارانه‌ای بوده و در نتیجه، همچنان هر کس بیشتر انرژی مصرف کند، یارانه پنهان بیشتری می‌گیرد. همچنین اختلاف تعرفه پله‌ها بسیار کم بوده و قیمت‌های پلکانی فعلی، اثر ملموسی بر کاهش مصرف ندارد.

با اصلاح تعرفه‌های برق و گاز مشترکین پرمصرف خانگی و کاهش و حذف تدریجی یارانه پنهان آنها از طریق الگوی ارائه شده، اولاً فشار اقتصادی بر همه مصرف‌کنندگان وارد نمی‌شود، ثانیاً افزایش قیمت ناشی از حذف یارانه پنهان مشترکین پرمصرف می‌تواند در کاهش مصرف این گروه تاثیرگذار باشد و به این ترتیب باعث کاهش شدت انرژی کشور شود. همچنین با این اقدام، به کسانی که بیشتر از الگوی تعیین شده انرژی مصرف می‌کنند، یارانه دولتی در حوزه انرژی داده نمی‌شود و از آنجا که مشترکین پرمصرف خانگی در حوزه برق و گاز معادل همان اقشار پردرآمد هستند، افزایش تعرفه مصارف خارج از محدوده متعادل آنها، عدالت اجتماعی را در این زمینه بیش از پیش محقق می‌کند.

در این گزارش ابتدا وضعیت تعرفه‌گذاری و یارانه پنهان در حوزه گاز و برق خانگی مورد بررسی قرار گرفته است. سپس پشتوانه قانونی اصلاح این نظام تعرفه‌گذاری مطرح گردیده و در نهایت ضمن ارائه پیشنهادهای اصلاحی، درآمد حاصل از این اقدام برای دولت و دیگر آثار آن در کشور ارزیابی شده است.

بخش دوم

محاسبه یارانه پنهان مشترکین گاز خانگی

مقدار یارانه پنهان گاز در بخش خانگی، از طریق محاسبه اختلاف قیمت واقعی گاز به ازای هر مترمکعب با متوسط قیمت فعلی ضرب در کل مصرف بخش خانگی، بدست می‌آید. اما برای محاسبه قیمت واقعی گاز، نظرات متعددی مطرح شده است که در ادامه بررسی می‌شود.

سناریوهای مختلف در محاسبه قیمت واقعی گاز

قیمت گاز در بازار جهانی، قیمت صادراتی گاز، گاز فلر و نرخ خوراک پتروشیمی‌های گازی، از جمله نرخ‌هایی است که در حال حاضر برای فروش گاز در کشور وجود دارد و هیچ کدام نمی‌تواند به تنهایی، مبنای تعیین قیمت واقعی گاز باشد.

نرخ بازار جهانی (هاب MENA): چنانچه قیمت تبادلات منطقه‌ای خصوصاً قیمت هاب^۱ MENA مبنای قیمت‌گذاری گاز طبیعی ایران قرار گیرد، میانگین قیمت منطقه‌ای و هاب MENA که برابر با ۱۱ سنت می‌باشد^۲، هزینه فرصت از دست رفته عرضه یارانه‌ای گاز طبیعی (که همان ارزش واقعی گاز تلقی می‌شود) خواهد بود. در این حالت با فرض نرخ ۱۲ هزار تومانی برای دلار، یارانه پرداختی دولت در بخش گاز خانگی بالغ بر ۶۶ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان است.

نرخ صادرات به کشورهای همسایه: در سال گذشته بیش از ۱۳ میلیارد و ۸۰۰ میلیون مترمکعب گاز صادر شده است^۳. قیمت گاز صادراتی به مقاصد مختلف، تفاوت می‌کند. در صورتی که یک بازار واحد (مانند بورس انرژی) برای فروش گاز به مصرف‌کنندگان خارج از

1. Middle East and North Africa

۲. مرکز پژوهش‌های مجلس؛ گزارش شماره ۱۳۰۵۸۵۴

۳. خبرگزاری فارس، کد خبر: ۱۳۹۸۰۳۱۲۰۰۵۸۳

کشور وجود داشته باشد، در رقابت خرید و فروش بازار، قیمت نهایی گاز کشف می‌گردد. به گفته مدیرعامل سابق شرکت ملی گاز، خصوصی‌سازی، برون‌سپاری و رگولاتوری از جمله عوامل موثر در تعیین قیمت واقعی گاز است^۱. اما در حال حاضر نه تنها چنین بازاری وجود ندارد بلکه مشتریانی مانند پاکستان و افغانستان هنوز به گاز ایران دسترسی ندارند. بنابراین قیمت گاز به صورت دوجانبه و با چانه‌زنی، آن هم با کشورهای معدود، تعیین می‌شود.

در این حالت نیز توجه به چند مورد در تعیین قیمت گاز موثر است. یکی میزان نیاز کشور مقصد به گاز خریداری شده است؛ مثلاً اگر تمام سیستم گرمایش یک کشور در فصل زمستان به گاز وارداتی وابسته باشد، آن وقت طبیعتاً حاضر است ولو با قیمت بالا اقدام به خرید گاز نماید. نکته دوم امکان جایگزینی گاز ایران با گاز صادراتی کشورهای دیگر است که در این صورت قیمت گاز ایران کاهش خواهد یافت. نکته سوم که در قیمت‌گذاری مورد توجه قرار می‌گیرد، حامل‌های انرژی دیگری است که در صورت نبود گاز در کشور مقصد، باید جایگزین گاز شده و سوزانده شوند؛ اگر هزینه فرصت سوزاندن این حامل‌ها برای کشور واردکننده زیاد باشد، آن وقت حاضر است گاز ایران را با قیمت بالاتری خریداری کند.

در حال حاضر بر اساس برخی اطلاعات، اگر قیمت صادرات گاز به ترکیه که سهم ۵۶ درصدی از صادرات گاز کشور دارد، ملاک قرار گیرد، ارزش گاز صادراتی حدود ۳۳ سنت برای هر متر مکعب خواهد بود. از طرفی قیمت هر متر مکعب گاز صادراتی به عراق برابر با ۲۲ سنت اعلام شده است که حدود ۳۳ درصد از صادرات گاز ایران را شامل می‌شود^۲. میانگین موزون این دو قیمت یعنی ۲۵٫۷۴ سنت را می‌توان هزینه فرصت از دست رفته دولت در عرضه گاز طبیعی به صورت یارانه‌ای در نظر گرفت؛ هرچند این قیمت نیز به طور کار قابل اعتنا نیست چرا که باید امکان افزایش صادرات گاز به این کشورها بررسی شود. با وجود این، در این حالت یارانه پرداختی دولت در بخش گاز خانگی بالغ بر ۱۶۲ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان است.

۱. انرژی امروز، کد خبر: ۲۲۴۴۸

۲. خبرگزاری فارس؛ کد خبر: ۱۳۹۸۰۱۳۱۰۰۷۱۳

نرخ فلرینگ گاز: در سال ۲۰۱۷ به طور متوسط روزانه حدود ۴۸ میلیون متر مکعب گاز در واحدهای بهره‌برداری نفت و گاز کشور سوزانده شده است.^۱ بر اساس آمارهای داخلی نیز میزان فلرینگ گاز در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۶ میلیارد مترمکعب تخمین زده شده است. با توجه به این حجم از گازی که سوزانده می‌شود، در صورتی که بنا باشد گاز بیشتری صادر شده و دولت از منافع مالی آن بهره‌مند گردد، طبیعتاً اولویت با گازهایی است که بدون هیچ استفاده‌ای سوزانده شده و از بین می‌رود، نه گازی که با قیمت پایین به مردم داده می‌شود. با این نگاه هزینه فرصت از دست رفته گاز طبیعی را حتی می‌توان صفر در نظر گرفت. به طور مشخص در این حالت دولت بابت گاز خانگی که در اختیار مشترکان قرار می‌دهد، یارانه‌ای پرداخت نمی‌کند.

لازم به ذکر است که در حال حاضر، جمع‌آوری گازهای مشعل در حجم بسیار کم توسط بخش خصوصی انجام می‌شود؛ در این راستا روزانه ۳ میلیون مترمکعب گاز به قیمت ۴٫۵ سنت (قیمت مزایده) به ازای هر مترمکعب به این بخش تحویل می‌شود. با لحاظ کردن رقم ۴٫۵ سنت، یارانه پرداختی دولت در بخش گاز خانگی بالغ بر ۲۳ هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان است. بر اساس برنامه‌های اعلام شده، در آینده کارخانجات NGL گازهای همراه را با قیمت معینی دریافت می‌کنند و با ایجاد ارزش افزوده، تولیدات خود را به فروش می‌رسانند. با راه‌اندازی طرح‌های NGL 3100 و NGL 3200 و خارگ، سالانه از سوزانده شدن بیش از ۱۰ میلیارد مترمکعب گاز جلوگیری خواهد شد. بنابراین میزان گاز فلر کشور در سال‌های آتی را می‌توان کمتر از ۱۰ میلیارد مترمکعب برآورد کرد. اما در حال حاضر هیچ‌کدام از سه طرح مذکور به مرحله عملیاتی نرسیده‌اند.

نرخ خوراک پتروشیمی‌های گازی: با توجه به داده‌های ترازنامه انرژی سال ۱۳۹۴ برای سهم هر یک از بخش‌ها از کل مصرف گاز طبیعی و نرخ رشد سالانه میزان خوراک پتروشیمی، میزان مصرف گاز این بخش در سال ۱۳۹۷ با احتساب ارقام خارج از شبکه

گاز، حدود ۱۳ میلیارد مترمکعب تخمین زده می‌شود. قیمت خوراک پتروشیمی‌های گازی به صورت غیر یارانه‌ای محاسبه می‌شود. از آنجا که در محاسبه قیمت خوراک این بخش، موضوع ارزش واقعی گاز دخیل بوده است، این نرخ می‌تواند مرجعی برای تعیین قیمت واقعی گاز در شرایط فعلی باشد. از سوی دیگر در صورتی که به هر دلیلی صادرات گاز دولت کاهش پیدا کند یا متوقف شود، در دسترس‌ترین اقدام دولت برای عرضه گاز، فروش به واحدهای پتروشیمی است. این رقم بین ۹ تا ۱۴ سنت عنوان شده است که می‌توان میانگین این بازه یعنی ۱۱.۵ سنت را در نظر گرفت. در این حالت یارانه پرداختی دولت در بخش گاز خانگی بیش از ۶۹ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان است.

برآورد قیمت واقعی گاز جهت محاسبه یارانه پنهان

با توجه به اینکه فرصت صادرات گاز برای ایران با قیمت‌های متفاوت از قیمت خرید و فروش در کشورهای منطقه وجود دارد و اینکه ایران به دلیل دارا بودن بیشترین ذخایر گاز منطقه و جغرافیای سیاسی ویژه، می‌تواند نقش محوری در صادرات گاز ایفا کند، ملاک قرار دادن قیمت‌های منطقه‌ای در مورد حامل انرژی گاز پشتوانه محکمی ندارد و این سناریو رد می‌شود؛ چرا که در صورت این اقدام، قیمت تغییر قابل ملاحظه‌ای خواهد داشت.

همچنین چنانچه ذکر شد، هر کدام از ۳ سناریوی دیگر به دلایلی قابل دفاع هستند. در اینجا برای جمع‌بندی میان همه حالت‌های استفاده از گاز که اکنون در کشور اتفاق می‌افتند، میانگین موزون این ۳ سناریو محاسبه شده و ملاک عمل قرار می‌گیرد. بر این اساس قیمت گاز معادل ۱۱,۶۵ سنت خواهد بود که می‌تواند مبنای محاسبه یارانه پنهان این بخش قرار گیرد. در این حالت یارانه پنهان پرداختی دولت در بخش گاز خانگی حدود ۷۰ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود.

با این نرخ، ارزش واقعی هر مترمکعب گاز معادل با دلار ۱۲ هزار تومانی، حدود ۱۴۰۰ تومان خواهد بود. این در حالی است که اکنون متوسط قیمت هر متر مکعب گاز خانگی حتی برای پرمصرف‌ترین مشترکین از ۲۵۰ تومان تجاوز نمی‌کند.

بخش سوم

محاسبه یارانه پنهان مشترکین برق خانگی

برای برآورد میزان یارانه پرداختی به خانوارهای مختلف در حوزه برق، لازم است قیمت تمام‌شده برق با احتساب هزینه سوخت در نظر گرفته شود. بر اساس نتایج بخش قبل، ارزش واقعی گاز برابر با ۱۱.۶۵ سنت برای هر متر مکعب برآورد شده است. با فرض دستیابی به بازدهی ۴۰ درصدی نیروگاه‌ها تا پایان سال ۱۳۹۸، به ازای هر متر مکعب سوخت گاز طبیعی در نیروگاه باید ۴ کیلووات ساعت برق تولید شود. لذا می‌توان قیمت سوخت برای تولید هر کیلووات ساعت برق را ۲.۹۱ سنت در نظر گرفت. لذا با در نظر گرفتن قیمت ۱۲ هزار تومانی برای دلار، هزینه سوخت هر کیلووات ساعت برق برابر با ۳۴۹ تومان می‌شود.

از آنجا که طبق محاسبات سازمان برنامه و بودجه کشور، سایر هزینه‌های تولید تا توزیع و رساندن برق به مصرف‌کننده در مجموع برابر با ۹۰ تومان برای هر کیلووات ساعت است، در نتیجه قیمت تمام‌شده هر کیلووات ساعت برق با احتساب هزینه سوخت برابر با ۴۳۹ تومان خواهد بود.

این در حالیست که میانگین بهای برق بخش خانگی در سال ۱۳۹۸، برای پرمصرف‌ترین مشترکین هم از ۲۲۷ تومان تجاوز نمی‌کند (با احتساب افزایش ۷ درصدی تعرفه‌های سال ۱۳۹۸ برای همه مصرف‌کنندگان)^۱. در این حالت هر مشترکی که برق بیشتری مصرف می‌کند، یارانه بیشتری از دولت دریافت می‌کند، به گونه‌ای که در حال حاضر یارانه پنهان آخرین پله مصرفی ۸ برابر یارانه پنهان اولین پله است.

در نتیجه مقدار یارانه پنهان برق در بخش خانگی، از طریق محاسبه اختلاف قیمت تمام‌شده هر کیلووات ساعت برق با متوسط قیمت فعلی ضرب در کل مصرف بخش خانگی، بدست می‌آید. با فرض متوسط قیمت فعلی ۸۳ تومان برای هر کیلووات ساعت و با احتساب قیمت تمام‌شده ۴۳۹ تومان، کل یارانه پنهان برق بخش خانگی در سال ۱۳۹۸ حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

۱. تعرفه‌های برق و شرایط عمومی آن‌ها، سال ۱۳۹۸

بخش چهارم

آثار اصلاح تعرفه مشترکین پرمصرف برق و گاز و پستوانه قانونی آن

افزایش تعرفه‌های برق و گاز تا کنون به گونه‌ای بوده است که نرخ پله‌های مختلف، همه با یک درصد مشخص افزایش پیدا کرده است. با چنین روشی، هیچگاه یارانه پنهان کاهش پیدا نمی‌کند و اثری هم بر کاهش مصرف نخواهد داشت. البته از سال ۱۳۹۸، معادل ۱۶ درصد جریمه برای مشترکین پرمصرف برق در نظر گرفته شد که تا حدی وضعیت را بهبود داد و علاوه بر کاهش مصرف، برای دولت درآمدزا بود. با وجود این، پیشنهاد می‌شود ساختار تعرفه‌ها به صورت کلان اصلاح شود و پله‌های بالاتر، افزایش قیمت بیشتری را تجربه کنند تا یارانه پنهان مشترکین پرمصرف به طور کامل حذف شود.

حذف یارانه پنهان برق و گاز مشترکین پرمصرف، نسبت به رویکردهای فعلی اصلاح قیمت‌ها چند مزیت دارد. با استفاده از این الگو، مشترکین پرمصرف به اصلاح رفتار خود ترغیب می‌شوند و شاخص شدت انرژی بهبود می‌یابد. مطالعه تجربیات جهانی نشان می‌دهد اجرای این الگو توانسته است تا ۱۵ درصد و در مواردی حتی تا ۳۰ درصد مصرف انرژی را کاهش دهد. همچنین اجرای این الگو، شاخص عدالت در توزیع یارانه‌ها را بهبود می‌دهد؛ چرا که با اجرای آن، مصرف انرژی بیشتر، با یارانه بیشتر همراه نخواهد بود. به علاوه چون در الگوی فوق فقط پرمصرف‌ها - که عموماً پردرآمدترند - مشمول افزایش قیمت محسوس می‌شوند، به عموم مردم و به ویژه اقشار کم درآمد فشار وارد نمی‌شود.

بهره‌گیری از این الگو، نارضایتی اجتماعی کمتری نیز ایجاد می‌کند؛ چرا که الگوی مصرف به شیوه‌ای تعیین می‌شود که اکثریت مردم از افزایش قیمت مصون باشند و قیمت انرژی تنها برای اقلیت پرمصرف، آزاد شود. این درحالیست که با توجه به اینکه

موضوع درآمدزایی پایدار، یکی از مباحث مورد توجه در ساختار بودجه کشور است، چنین طرح‌هایی به میزان قابل توجهی در کمک به افزایش درآمد دولت نیز موثر است.

مبانی قانونی اصلاح تعرفه مشترکین پرمصرف برق و گاز

در ادامه به مبانی قانونی این اصلاح اشاره شده است:

الف) در ماده ۴ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی مطرح شده است.

ب) بر اساس قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵، دولت مکلف است قیمت حامل‌های انرژی را اصلاح کند، به طوری که:

ماده ۱؛ بند ب) میانگین قیمت فروش داخلی گاز طبیعی به گونه‌ای تعیین شود که به تدریج تا پایان برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، معادل حداقل هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) متوسط قیمت گاز طبیعی صادراتی پس از کسر هزینه‌های انتقال، مالیات و عوارض شود.

ماده ۱؛ بند ج) میانگین قیمت فروش داخلی برق به گونه‌ای تعیین شود که به تدریج تا پایان برنامه پنج ساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران معادل قیمت تمام‌شده آن باشد.

ج) مطابق بند الف از ماده ۳۹ بخش ۱۰ قانون برنامه ششم توسعه به دولت اجازه داده شده است که قیمت برق و حامل‌های انرژی را به تدریج تا پایان سال ۱۴۰۰ با ملاحظات مذکور در این بند و با توجه به بندهای اول و دوم قانون هدفمند کردن یارانه‌ها اصلاح کند و از منابع حاصل به صورت هدفمند برای افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقای شاخص‌های عدالت اجتماعی، اقدامات لازم را به عمل آورد.

همچنین وزارت‌خانه‌های نفت و نیرو طبق ماده ۴۵ قانون برنامه ششم توسعه موظف شده‌اند برنامه اجرایی طرح جامع انرژی کشور را بر اساس «سند ملی راهبرد انرژی کشور»^۱ به تصیّب هیئت وزیران برسانند.

د) بر اساس سند ملی راهبرد انرژی کشور مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۸ هیئت وزیران، اولین بند از راهبردهای کلی بخش انرژی کشور واقعی کردن قیمت نسبی حامل‌های انرژی در بخش‌های مختلف مصرف‌کننده است که حداکثر تا پایان پنج سال اول اجرای این سند باید اجرا گردد و در سال‌های آتی نیز تداوم داشته باشد.

در این راستا سازمان برنامه و بودجه، برنامه اجرایی طرح جامع انرژی کشور را در تاریخ ۱۳۹۷/۶/۲۶ ارائه نمود که طبق آن اصلاح تعرفه حامل‌های انرژی و اعمال جریمه‌های مندرج در قوانین مرتبط با مشترکین پرمصرف بر اساس الگوی مصرف انرژی باید اجرایی شود.

بخش پنجم

پیشنهاد عملیاتی برای اصلاح یارانه پنهان مشترکین پرمصرف گاز

نزدیک به ۷۵ درصد از مشترکین خانگی گاز در اقلیم معتدل (اقلیم ۳) کمتر از ۶۰۰ مترمکعب در ماه گاز مصرف می‌کنند؛ لذا پیشنهاد می‌شود الگوی مصرف مناطق معتدل برای مصرف گاز ماهانه ۶۰۰ مترمکعب در نظر گرفته شود.

بر این اساس، ضروری است تعرفه گاز برای مصارف بالاتر از الگو به شکلی بازدارنده و متناسب با ارزش واقعی گاز تعیین شود. طرح پیشنهادی گزارش^۱ به این صورت است که در اولین پله بعد از الگوی مصرف، یک جهش قیمتی اعمال شود؛ به گونه‌ای که تعرفه این پله نصف ارزش واقعی گاز (معادل ۶۹۹ تومان) باشد. جهش بعدی برای مشترکینی که بیشتر از ۸۰۰ مترمکعب در ماه مصرف می‌کنند رخ خواهد دهد و تعرفه این پله برابر با قیمت واقعی گاز مقرر می‌شود. این تعرفه (۱۳۹۸ تومان) برای سه پله متوالی ثابت است. مشترکین دو پله آخر مصرف که ماهانه بیشتر از ۱۱۰۰ مترمکعب مصرف می‌کنند (کمتر از ۲ درصد مشترکین) نیز باید ۳ برابر قیمت واقعی گاز (۴۱۹۴ تومان) را در دو پله آخر مصرفی خود پرداخت نمایند.

آورده دولت از بابت کاهش یارانه پنهان گاز مشترکین پرمصرف با این مدل، بالغ بر ۱۱۷۰ میلیارد تومان خواهد بود؛ اما اثر اصلی این اقدام علاوه بر آورده درآمدی، بهینه شدن مصرف است. در آینده می‌توان بر اساس قوانین و سیاست‌های بالادستی و با این الگو، قیمت گاز در پله‌های پائین تر را نیز به قیمت واقعی نزدیک نمود.

۱. جزئیات محاسبات مرتبط با این پیشنهاد، در ضمیمه یک گزارش آمده است.

بخش نهم

پیشنهاد عملیاتی برای اصلاح یارانه پنهان مشترکین پرمصرف برق

آمارها حاکی از آن است که ۸۵ درصد از مشترکین خانگی برق مصرف متعادلی دارند و تنها ۱۰ الی ۱۵ درصد از مشترکین هستند که الگوی مصرف نامتعارف و مسرفانه‌ای در پیش گرفته‌اند و تحت عنوان مشترک پرمصرف می‌توان آنها را قلمداد کرد. در جدول زیر مقادیر الگوی مصرف مناطق مختلف گرمسیری فعلی و پیشنهادی آورده شده است:

جدول ۱- مقایسه الگوی مصرف برق مناطق اقلیمی مختلف فعلی و پیشنهادی

مناطق مختلف اقلیمی	الگوی مصرف مصوب فعلی (کیلووات ساعت در ماه)	الگوی مصرف پیشنهادی (کیلووات ساعت در ماه)
ماه‌های گرم منطقه گرمسیری ۱	۳۰۰۰	۳۰۰۰
ماه‌های گرم منطقه گرمسیری ۲	۲۰۰۰	۲۰۰۰
ماه‌های گرم منطقه گرمسیری ۳	۱۰۰۰	۱۵۰۰
ماه‌های گرم منطقه گرمسیری ۴	۴۰۰	۵۰۰
ماه‌های گرم مناطق عادی و ماه‌های غیرگرم مناطق گرمسیری	۳۰۰	۴۰۰

با توجه به اینکه الگوهای مصرف متناسب با شرایط هر اقلیم انتخاب شده است و مصرف اکثریت مردم هر منطقه، کمتر از الگوی مقرر خواهد بود، برای بازدارنده بودن قیمت برق مشترکین پرمصرف در پله‌های بالاتر از الگو، ۳ شیوه پیشنهاد شده است^۱.

۱. جزئیات محاسبات مرتبط با این پیشنهادها، در ضمیمه دو گزارش آمده است.

پیشنهاد اول: تعیین قیمت تمام‌شده برق به طور یکسان برای همه پله‌های بالاتر از الگو

در این شیوه قیمت برق پله‌های کمتر از الگو، بدون تغییر و به همان شکل تعرفه‌های مصوب سال ۱۳۹۸ باقی می‌مانند. اما تعرفه پله‌های مصرف بالاتر از الگو همگی به صورت یکسان برابر با ۴۳۹ تومان تعیین می‌گردند. در این روش، قیمت‌گذاری بر مبنای پله‌های مصرفی و با جهش در پله‌های بالاتر از الگو انجام گرفته است که هم در راستای افزایش عدالت اجتماعی است و همچنین به عموم مصرف‌کنندگان فشاری وارد نمی‌شود.

البته در این حالت، متوسط قیمت برق مشترکین حاضر در بالاترین پله مصرفی کمتر از ۲۵۰ تومان برای هر کیلووات ساعت است که همچنان فاصله زیادی با قیمت تمام‌شده برق دارد. در نتیجه باز هم به مصارف بالاتر از الگو یارانه تعلق می‌گیرد، اما مقدار آن کاهش یافته و حالت صعودی آن در پله‌های بالاتر از الگو از بین رفته است. در این حالت درآمد دولت بیش از ۶ درصد افزایش می‌یابد که معادل حدود ۴۰۰ میلیارد تومان خواهد بود.

پیشنهاد دوم: تعرفه‌گذاری بر مبنای یارانه پنهان آخرین پله کمتر از الگو

در این شیوه نیز قیمت برق پله‌های کمتر از الگو، بدون تغییر و به همان شکل تعرفه‌های مصوب سال ۱۳۹۸ باقی می‌مانند. اما تعرفه پله‌های مصرف بالاتر از الگو به شکلی تعیین می‌گردند که یارانه اولین پله بالاتر از الگو برابر با یارانه پرداختی به آخرین پله کمتر از الگوی مصرف باشد و روند تخصیص یارانه پنهان در پله‌های بالاتر از الگو شکل نزولی خواهد داشت. در این راستا قیمت هر کیلووات ساعت برق در پله‌های مصرفی بالاتر از الگو حدوداً برابر با ۶۴۲ تومان می‌شود.

لازم به ذکر است که در این حالت متوسط قیمت برق بالاترین پله مصرفی کمتر از ۳۵۰ تومان برای هر کیلووات ساعت و کمتر از قیمت تمام‌شده برق است. در نتیجه باز هم به مصارف بالاتر از الگو یارانه تعلق می‌گیرد، اما مقدار آن کاهش یافته و حالت

صعودی آن در پله‌های بالاتر از الگو به شکل نزولی تبدیل شده است. در این شیوه درآمد دولت در بخش خانگی نزدیک به ۱۶ درصد معادل ۱۱۰۰ میلیارد تومان افزایش می‌یابد.

پیشنهاد سوم: تعرفه‌گذاری بر مبنای قیمت برق تجدیدپذیر

در این شیوه نیز قیمت برق پله‌های کمتر از الگو، بدون تغییر و به همان شکل تعرفه‌های مصوب سال ۱۳۹۸ باقی می‌مانند. اما قیمت خرید تضمینی برق بادی و خورشیدی از مولدهای مختص مشترکین، ملاک تعرفه‌گذاری برای پله‌های مصرفی بالاتر از الگو قرار گیرد.

در حال حاضر بر اساس اعلام وزارت نیرو قیمت خرید تضمینی برق بادی برای مولدهای با ظرفیت یک مگاوات و کمتر برابر با ۷۴۱ تومان و برای مولدهای خورشیدی با ظرفیت ۱۰۰ کیلووات و کمتر، ۹۱۰ تومان و قیمت خرید تضمینی برق خورشیدی از واحدهای با ظرفیت ۲۰ کیلووات و کمتر، ۱۰۴۰ تومان است.^۱

باید توجه کرد که با تعرفه پیشنهادی سوم، متوسط پرداختی مشترکین پرمصرف به ازای هر کیلووات ساعت حدود ۴۰۰ تومان است. این عدد همچنان کمتر از قیمت تمام‌شده برق است. در عین حال که حدود ۸۵ درصد از مشترکین، زیر الگو مصرف می‌کنند و مشمول افزایش قیمت نمی‌شوند، برآورد می‌شود که درآمد دولت ناشی از شیوه تعرفه‌گذاری سوم، ۲۴ درصد (در بخش خانگی) معادل بیش از ۱۷۰۰ میلیارد تومان افزایش یابد.

۱. تعرفه خرید تضمینی برق از نیروگاه‌های تجدیدپذیر و پاک، ساتبا

ضمیمه یک

محاسبات درآمد حاصل از تعرفه‌های پیشنهادی گاز

با توجه به مطالب بیان شده در بخش پنجم، پیشنهاد می‌شود تعرفه گاز خانگی ماه‌های سرد مناطق معتدل، مطابق جدول زیر اعمال گردد:

جدول ۲- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی گاز خانگی در ماه‌های سرد اقلیم ۳ (معتدل)

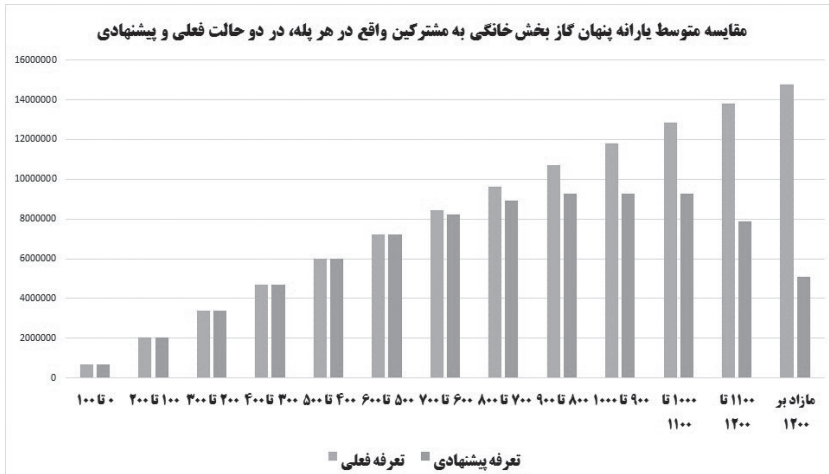
اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	متوسط قیمت هر پله/ پیشنهادی (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	متوسط قیمت هر پله/ فعلی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (متر مکعب)
۰	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۰ تا ۱۰۰
	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۱۰۰ تا ۲۰۰
۰	۴۶۹	۶۹۰	۴۶۹	۶۹۰	۲۰۰ تا ۳۰۰
۰	۵۷۲	۹۶۶	۵۷۲	۹۶۶	۳۰۰ تا ۴۰۰
۰	۶۹۰	۱۲۴۲	۶۹۰	۱۲۴۲	۴۰۰ تا ۵۰۰
۰	۸۱۵	۱۵۱۸	۸۱۵	۱۵۱۸	۵۰۰ تا ۶۰۰
۴۷۸۲	۱۳۴۴	۶۹۹۰	۹۷۷	۲۲۰۸	۶۰۰ تا ۷۰۰
۴۳۶۸	۲۰۹۷	۶۹۹۰	۱۱۶۸	۲۶۲۲	۷۰۰ تا ۸۰۰
۱۰۹۴۴	۳۰۸۴	۱۳۹۸۰	۱۳۶۴	۳۰۳۶	۸۰۰ تا ۹۰۰
۱۰۵۳۰	۴۲۳۱	۱۳۹۸۰	۱۵۶۲	۳۴۵۰	۹۰۰ تا ۱۰۰۰
۱۰۱۱۶	۵۱۵۹	۱۳۹۸۰	۱۷۶۱	۳۸۶۴	۱۰۰۰ تا ۱۱۰۰
۳۷۵۲۴	۷۱۴۲	۴۱۹۴۰	۱۹۶۸	۴۴۱۶	۱۱۰۰ تا ۱۲۰۰
۳۷۱۱۰	۹۹۲۶	۴۱۹۴۰	۲۱۸۰	۴۸۳۰	بیشتر از ۱۲۰۰

بر این اساس میزان متوسط یارانه پنهان گاز خانگی در هر پله مصرفی مطابق جدول زیر است:

جدول ۳- متوسط قبض پرداختی و بارانه پنهان مشترکین خانگی گاز با تعرفه‌های فعلی و پیشنهادی

پله‌های تعرفه ماهانه (متر مکعب)	متوسط مبلغ قبض مشترکین هر پله/ فعلی (ریال)	میزان یارانه پرداختی دولت برای متوسط مصرف هر پله (ریال)	متوسط مبلغ قبض مشترکین هر پله/ پیشنهادی (ریال)	میزان یارانه پرداختی دولت برای متوسط مصرف هر پله (ریال)	درصد کاهش یارانه پنهان
۰ تا ۱۰۰	۲۰۷۰۰	۶۷۸۳۰۰	۲۰۷۰۰	۶۷۸۳۰۰	۰
۱۰۰ تا ۲۰۰	۶۲۱۰۰	۲۰۳۴۹۰۰	۶۲۱۰۰	۲۰۳۴۹۰۰	۰
۲۰۰ تا ۳۰۰	۱۱۷۳۰۰	۳۳۷۷۷۰۰	۱۱۷۳۰۰	۳۳۷۷۷۰۰	۰
۳۰۰ تا ۴۰۰	۲۰۰۱۰۰	۴۶۹۲۹۰۰	۲۰۰۱۰۰	۴۶۹۲۹۰۰	۰
۴۰۰ تا ۵۰۰	۳۱۰۵۰۰	۵۹۸۰۵۰۰	۳۱۰۵۰۰	۵۹۸۰۵۰۰	۰
۵۰۰ تا ۶۰۰	۴۴۸۵۰۰	۷۲۴۰۵۰۰	۴۴۸۵۰۰	۷۲۴۰۵۰۰	۰
۶۰۰ تا ۷۰۰	۶۳۴۸۰۰	۸۴۵۲۲۰۰	۸۷۳۹۰۰	۸۲۱۳۱۰۰	۲,۸
۷۰۰ تا ۸۰۰	۸۷۶۳۰۰	۹۶۰۸۷۰۰	۱۵۷۲۹۰۰	۸۹۱۲۱۰۰	۷,۲
۸۰۰ تا ۹۰۰	۱۱۵۹۲۰۰	۱۰۷۲۳۸۰۰	۲۶۲۱۴۰۰	۹۲۶۱۶۰۰	۱۳,۶
۹۰۰ تا ۱۰۰۰	۱۴۸۳۵۰۰	۱۱۷۹۷۵۰۰	۴۰۱۹۴۰۰	۹۲۶۱۶۰۰	۲۱,۵
۱۰۰۰ تا ۱۱۰۰	۱۸۴۹۲۰۰	۱۲۸۲۹۸۰۰	۵۴۱۷۴۰۰	۹۲۶۱۶۰۰	۲۷,۸
۱۱۰۰ تا ۱۲۰۰	۲۲۶۳۲۰۰	۱۳۸۱۳۸۰۰	۸۲۱۳۴۰۰	۷۸۶۳۶۰۰	۴۳,۱
بیشتر از ۱۲۰۰	۲۷۲۵۵۰۰	۱۴۷۴۹۵۰۰	۱۲۴۰۷۴۰۰	۵۹۶۷۶۰۰	۶۵,۶

با توجه به داده‌های این جدول، نمودار زیر مقایسه میزان متوسط یارانه پنهان مشترکین گاز خانگی در هر پله را در دو حالت تعرفه‌های فعلی و تعرفه‌های پیشنهادی نشان می‌دهد.

شکل ۱- مقایسه متوسط یارانه پنهان گاز خانگی به مشترکین هر پله در دو حالت فعلی و پیشنهادی

بر همین اساس الگوی مصرف و تعرفه پرمصرف‌ها در سایر اقلیم‌های آب و هوایی به صورت جداول زیر پیشنهاد می‌شود:

جدول ۴- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی گاز خانگی در ماه‌های سرد اقلیم ۱

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	متوسط قیمت هر پله / پیشنهادی (ریال)	تعارفه پیشنهادی (ریال)	متوسط قیمت هر پله / فعلی (ریال)	تعارفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (متر مکعب)
۰	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۰ تا ۳۰۰
۰	۴۵۳	۶۹۰	۴۵۳	۶۹۰	۳۰۰ تا ۴۰۰
۰	۵۳۷	۹۶۶	۵۳۷	۹۶۶	۴۰۰ تا ۵۰۰
۰	۶۴۰	۱۲۴۲	۶۴۰	۱۲۴۲	۵۰۰ تا ۶۰۰
۰	۷۵۴	۱۵۱۸	۷۵۴	۱۵۱۸	۶۰۰ تا ۷۰۰
۴۷۸۲	۱۲۲۰	۶۹۹۰	۹۰۲	۲۲۰۸	۷۰۰ تا ۸۰۰
۴۳۶۸	۱۸۹۹	۶۹۹۰	۱۰۸۰	۲۶۲۲	۸۰۰ تا ۹۰۰

۱۰۹۴۴	۲۸۰۳	۱۳۹۸۰	۱۲۶۴	۳۰۳۶	۱۰۰۰ تا ۹۰۰
۱۰۵۳۰	۳۸۶۷	۱۳۹۸۰	۱۴۵۲	۳۴۵۰	۱۱۰۰ تا ۱۰۰۰
۱۰۱۱۶	۴۷۴۷	۱۳۹۸۰	۱۶۴۴	۳۸۶۴	۱۲۰۰ تا ۱۱۰۰
۳۷۵۲۴	۶۶۰۴	۴۱۹۴۰	۱۸۴۴	۴۴۱۶	۱۳۰۰ تا ۱۲۰۰
۳۷۱۱۰	۲۵۷۷	۴۱۹۴۰	۲۰۵۰	۴۸۳۰	بیشتر از ۱۳۰۰

جدول ۵- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی گاز خانگی در ماه‌های سرد اقلیم ۲

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	متوسط قیمت هر پله/ پیشنهادی (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	متوسط قیمت هر پله/ فعلی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (متر مکعب)
.	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۰ تا ۲۵۰
.	۴۶۰	۶۹۰	۴۶۰	۶۹۰	۲۵۰ تا ۳۵۰
.	۵۵۲	۹۶۶	۵۵۲	۹۶۶	۳۵۰ تا ۴۵۰
.	۶۶۲	۱۲۴۲	۶۶۲	۱۲۴۲	۴۵۰ تا ۵۵۰
.	۷۸۲	۱۵۱۸	۷۸۲	۱۵۱۸	۵۵۰ تا ۶۵۰
۴۷۸۲	۱۲۷۸	۶۹۹۰	۹۳۶	۲۲۰۸	۶۵۰ تا ۷۵۰
۴۳۶۸	۱۹۹۲	۶۹۹۰	۱۱۲۱	۲۶۲۲	۷۵۰ تا ۸۵۰
۱۰۹۴۴	۲۹۳۶	۱۳۹۸۰	۱۳۱۱	۳۰۳۶	۸۵۰ تا ۹۵۰
۱۰۵۳۰	۴۰۴۰	۱۳۹۸۰	۱۵۰۴	۳۴۵۰	۹۵۰ تا ۱۰۵۰
۱۰۱۱۶	۴۹۴۴	۱۳۹۸۰	۱۷۰۰	۳۸۶۴	۱۰۵۰ تا ۱۱۵۰
۳۷۵۲۴	۶۸۶۲	۴۱۹۴۰	۱۹۰۳	۴۴۱۶	۱۱۵۰ تا ۱۲۵۰
۳۷۱۱۰	۲۵۷۳	۴۱۹۴۰	۲۱۱۲	۴۸۳۰	بیشتر از ۱۲۵۰

جدول ۶- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی گاز خانگی در ماه‌های سرد اقلیم ۴

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	متوسط قیمت هر پله/ پیشنهادی (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	متوسط قیمت هر پله/ فعلی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (متر مکعب)
.	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۰ تا ۱۵۰
.	۴۸۳	۶۹۰	۴۸۳	۶۹۰	۱۵۰ تا ۲۵۰

۰	۵۹۸	۹۶۶	۵۹۸	۹۶۶	۳۵۰ تا ۲۵۰
۰	۷۲۵	۱۲۴۲	۷۲۵	۱۲۴۲	۴۵۰ تا ۳۵۰
۰	۸۵۶	۱۵۱۸	۸۵۶	۱۵۱۸	۵۵۰ تا ۴۵۰
۴۷۸۲	۱۴۲۲	۶۹۹۰	۱۰۲۴	۲۲۰۸	۶۵۰ تا ۵۵۰
۴۳۶۸	۲۲۱۷	۶۹۹۰	۱۲۲۲	۲۶۲۲	۷۵۰ تا ۶۵۰
۱۰۹۴۴	۳۲۵۱	۱۳۹۸۰	۱۴۲۳	۳۰۳۶	۸۵۰ تا ۷۵۰
۱۰۵۳۰	۴۴۴۳	۱۳۹۸۰	۱۶۲۵	۳۴۵۰	۹۵۰ تا ۸۵۰
۱۰۱۱۶	۵۳۹۷	۱۳۹۸۰	۱۸۲۹	۳۸۶۴	۱۰۵۰ تا ۹۵۰
۳۷۵۲۴	۷۴۴۸	۴۱۹۴۰	۲۰۳۹	۴۴۱۶	۱۱۵۰ تا ۱۰۵۰
۳۷۱۱۰	۲۵۶۵	۴۱۹۴۰	۲۲۵۴	۴۸۳۰	بیشتر از ۱۱۵۰

جدول ۷- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی گاز خانگی در ماه‌های سرد اقلیم ۵

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	متوسط قیمت هر پله / پیشنهادی (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	متوسط قیمت هر پله / فعلی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (متر مکعب)
۰	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۴۱۴	۰ تا ۷۵
۰	۵۰۶	۶۹۰	۵۰۶	۶۹۰	۱۵۰ تا ۷۵
۰	۶۵۶	۹۶۶	۶۵۶	۹۶۶	۲۵۰ تا ۱۵۰
۰	۸۰۵	۱۲۴۲	۸۰۵	۱۲۴۲	۳۵۰ تا ۲۵۰
۰	۹۴۹	۱۵۱۸	۹۴۹	۱۵۱۸	۴۵۰ تا ۳۵۰
۴۷۸۲	۱۶۱۰	۶۹۹۰	۱۱۳۲	۲۲۰۸	۵۵۰ تا ۴۵۰
۴۳۶۸	۲۵۰۷	۶۹۹۰	۱۳۴۶	۲۶۲۲	۶۵۰ تا ۵۵۰
۱۰۹۴۴	۳۶۴۶	۱۳۹۸۰	۱۵۵۷	۳۰۳۶	۷۵۰ تا ۶۵۰
۱۰۵۳۰	۴۹۳۸	۱۳۹۸۰	۱۷۶۸	۳۴۵۰	۸۵۰ تا ۷۵۰
۱۰۱۱۶	۵۹۴۳	۱۳۹۸۰	۱۹۷۸	۳۸۶۴	۹۵۰ تا ۸۵۰
۳۷۵۲۴	۸۲۱۷	۴۱۹۴۰	۲۲۶۷	۴۴۱۶	۱۰۵۰ تا ۹۵۰
۳۷۱۱۰	۱۱۲۱۷	۴۱۹۴۰	۲۴۱۵	۴۸۳۰	بیشتر از ۱۰۵۰

ضمیمه دو

محاسبات درآمد حاصل از تعرفه‌های پیشنهادی برق

در ادامه محاسبات مرتبط با هر یک از سه پیشنهاد آمده است:

پیشنهاد اول:

بر اساس آنچه در بخش ششم ارائه شد، جداول زیر برای قیمت‌گذاری برق خانگی در ماه‌های گرم مناطق عادی و ماه‌های غیر گرم سایر مناطق پیشنهاد می‌شود:

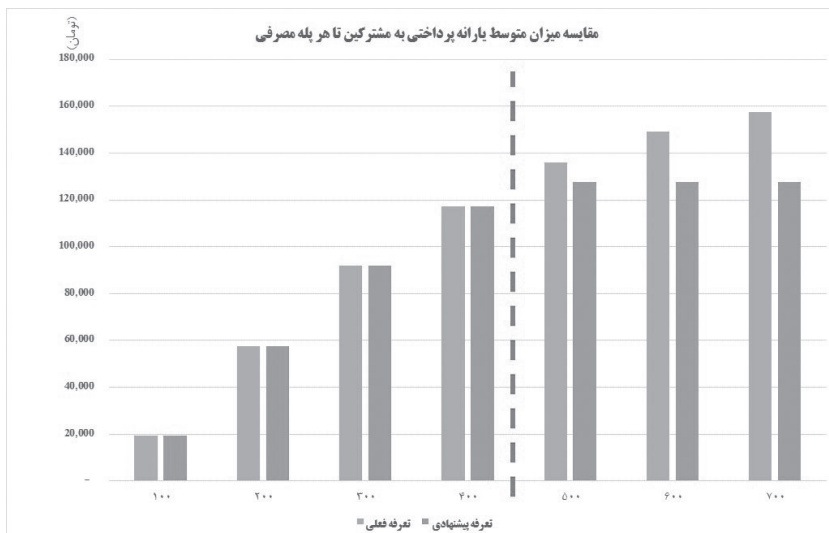
جدول ۸- تعرفه‌های بلکانی فعلی و پیشنهادی برق خانگی ماه‌های گرم مناطق عادی و ماه‌های غیر گرم سایر مناطق (طرح ۱)

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	متوسط قیمت به ازای هر کیلووات ساعت پیشنهادی (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	متوسط قیمت به ازای هر کیلووات ساعت فعلی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)
۰	۵۲۴	۵۲۴	۵۲۴	۵۲۴	۰ تا ۱۰۰
۰	۵۵۳	۶۱۱	۵۵۳	۶۱۱	۱۰۰ تا ۲۰۰
۰	۷۱۶	۱۳۱۰	۷۱۶	۱۳۱۰	۲۰۰ تا ۳۰۰
۰	۱۰۳۵	۲۳۵۷	۱۰۳۵	۲۳۵۷	۳۰۰ تا ۴۰۰
۱۶۸۲	۱۵۵۵	۴۳۹۰	۱۳۶۸	۲۷۰۸	۴۰۰ تا ۵۰۰
۹۸۳	۲۰۷۰	۴۳۹۰	۱۶۷۵	۳۴۰۷	۵۰۰ تا ۶۰۰
۶۳۳	۲۴۲۷	۴۳۹۰	۱۹۶۸	۳۷۵۷	مازاد بر ۶۰۰

جدول ۹- محاسبه متوسط قبض پرداختی و میزان یارانه پنهان هر پله طرح پیشنهادی ۱

درصد کاهش یارانه پنهان	میزان یارانه پرداختی دولت برای متوسط مصرف هر پله (ریال)	متوسط قبض پرداختی مشترکین هر پله / تعرفه پیشنهادی (ریال)	میزان یارانه پرداختی دولت برای متوسط مصرف هر پله (ریال)	متوسط قبض پرداختی مشترکین هر پله / تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)
۰	۱۹۳۳۰۰	۲۶۲۰۰	۱۹۳۳۰۰	۲۶۲۰۰	۰ تا ۱۰۰
۰	۵۷۵۵۵۰	۸۲۹۵۰	۵۷۵۵۵۰	۸۲۹۵۰	۲۰۰ تا ۳۰۰
۰	۹۱۸۵۰۰	۱۷۹۰۰۰	۹۱۸۵۰۰	۱۷۹۰۰۰	۳۰۰ تا ۴۰۰
۰	۱۱۷۴۱۵۰	۳۶۲۳۵۰	۱۱۷۴۱۵۰	۳۶۲۳۵۰	۴۰۰ تا ۵۰۰
۶	۱۲۷۵۸۰۰	۶۹۹۷۰۰	۱۳۵۹۹۰۰	۶۱۵۶۰۰	۵۰۰ تا ۶۰۰
۱۵	۱۲۷۵۸۰۰	۱۱۳۸۷۰۰	۱۴۹۳۱۵۰	۹۲۱۳۵۰	۶۰۰ تا ۷۰۰
۱۹	۱۲۷۵۸۰۰	۱۵۷۷۷۰۰	۱۵۷۳۹۵۰	۱۲۷۹۵۵۰	مازاد بر ۶۰۰

با توجه به داده‌های جدول فوق، نمودار زیر مقایسه میزان متوسط یارانه پنهان مشترکین برق خانگی با تعرفه‌های فعلی و در حالت تعرفه‌های پیشنهادی را نشان می‌دهد.

شکل ۲- مقایسه میزان متوسط یارانه پرداختی به مشترکین خانگی برق در دو حالت تعرفه‌های فعلی و پیشنهادی ۱

پیشنهاد دوم:

در این حالت نیز جداول زیر برای قیمت‌گذاری برق خانگی در ماه‌های گرم مناطق عادی و ماه‌های غیر گرم سایر مناطق پیشنهاد می‌شود:

جدول ۱۰- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی برق خانگی ماه‌های گرم مناطق عادی و ماه‌های غیر گرم سایر مناطق (طرح ۲)

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	متوسط قیمت به ازای هر کیلووات ساعت پیشنهادی (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	متوسط قیمت به ازای هر کیلووات ساعت فعلی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)
۰	۵۲۴	۵۲۴	۵۲۴	۵۲۴	۰ تا ۱۰۰
۰	۵۵۳	۶۱۱	۵۵۳	۶۱۱	۱۰۰ تا ۲۰۰
۰	۷۱۶	۱۳۱۰	۷۱۶	۱۳۱۰	۲۰۰ تا ۳۰۰
۰	۱۰۳۵	۲۳۵۷	۱۰۳۵	۲۳۵۷	۳۰۰ تا ۴۰۰
۳۷۱۷	۱۷۸۱	۶۴۲.۵	۱۳۶۸	۲۷۰.۸	۴۰۰ تا ۵۰۰
۳۰۱۸	۲۶۲۵	۶۴۲.۵	۱۶۷۵	۳۴۰.۷	۵۰۰ تا ۶۰۰
۲۶۶۸	۳۲۱۰	۶۴۲.۵	۱۹۶۸	۳۷۵.۷	مزاد بر ۶۰۰

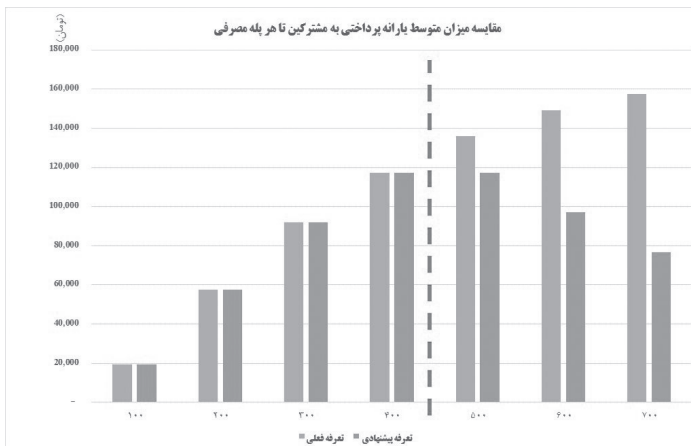

همان‌طور که در جدول زیر مشاهده می‌شود متوسط یارانه دریافتی اولین پله پرمصرف تقریباً برابر با یارانه آخرین پله زیر الگو شده است. این موضوع در شکل ۳ نیز به وضوح دیده می‌شود.

جدول ۱۱- محاسبه متوسط قبض پرداختی و میزان یارانه پنهان هر پله طرح پیشنهادی ۲

پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)	متوسط قبض پرداختی مشترکین برای پله/ تعرفه (ریال)	میزان یارانه پرداختی دولت برای متوسط مصرف هر پله (ریال)	کاهش یارانه پنهان درصد
۰ تا ۱۰۰	۲۶۲۰۰	۱۹۳۳۰۰	۰
۱۰۰ تا ۲۰۰	۸۲۹۵۰	۵۷۵۵۵۰	۰
۲۰۰ تا ۳۰۰	۱۷۹۰۰۰	۹۱۸۵۰۰	۰
۳۰۰ تا ۴۰۰	۳۶۲۳۵۰	۱۱۷۴۱۵۰	۰
۴۰۰ تا ۵۰۰	۶۱۵۶۰۰	۱۳۵۹۹۰۰	۱۴
۵۰۰ تا ۶۰۰	۹۲۱۳۵۰	۱۴۹۳۱۵۰	۳۵
۶۰۰ بر مازاد	۱۲۷۹۵۵۰	۱۵۷۳۹۵۰	۵۱

با توجه به داده‌های جدول فوق، نمودار زیر مقایسه میزان متوسط یارانه پنهان مشترکین برق خانگی با تعرفه‌های فعلی و در حالت تعرفه‌های پیشنهادی را نشان می‌دهد.

شکل ۳- مقایسه میزان متوسط یارانه پرداختی به مشترکین خانگی برق در دو حالت تعرفه‌های فعلی و پیشنهادی ۲

پیشنهاد سوم:

در این روش جداول زیر برای قیمت گذاری برق خانگی در ماه‌های گرم مناطق عادی و ماه‌های غیر گرم سایر مناطق مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جدول ۱۲- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی برق خانگی ماه‌های گرم مناطق عادی و ماه‌های غیر گرم سایر مناطق (طرح ۳)

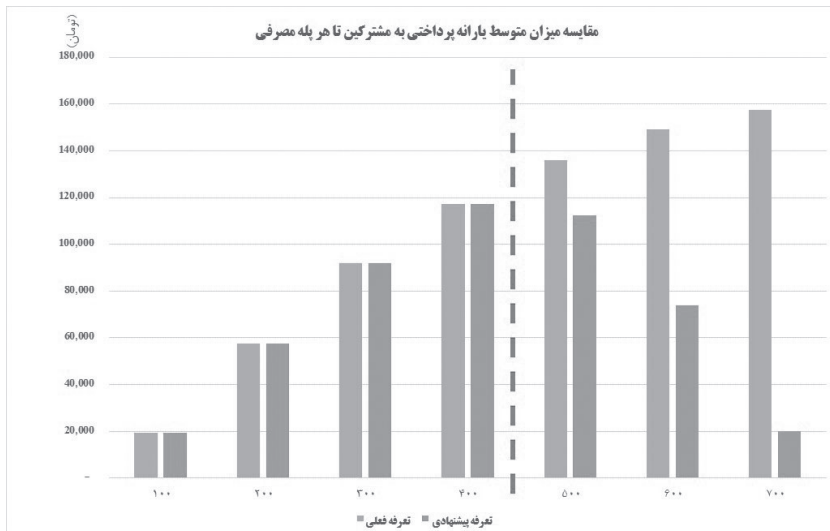
اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	متوسط قیمت به ازای هر کیلووات ساعت پیشنهادی (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	متوسط قیمت به ازای هر کیلووات ساعت فعلی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)
۰	۵۲۴	۵۲۴	۵۲۴	۵۲۴	۰ تا ۱۰۰
۰	۵۵۳	۶۱۱	۵۵۳	۶۱۱	۱۰۰ تا ۲۰۰
۰	۷۱۶	۱۳۱۰	۷۱۶	۱۳۱۰	۲۰۰ تا ۳۰۰
۰	۱۰۳۵	۲۳۵۷	۱۰۳۵	۲۳۵۷	۳۰۰ تا ۴۰۰
۴۷۰۲	۱۸۹۰	۷۴۱۰	۱۳۶۸	۲۷۰۸	۴۰۰ تا ۵۰۰
۵۶۹۳	۳۰۴۸	۹۱۰۰	۱۶۷۵	۳۴۰۷	۵۰۰ تا ۶۰۰
۶۶۴۳	۴۰۷۹	۱۰۴۰۰	۱۹۶۸	۳۷۵۷	مازاد بر ۶۰۰

با تعرفه پیشنهادی این طرح، متوسط پرداختی مشترکین پرمصرف به ازای هر کیلووات ساعت حدود ۴۰۰ تومان است. این عدد همچنان کمتر از قیمت تمام شده برق است.

جدول ۱۳- محاسبه متوسط قبض پرداختی و میزان یارانه پنهان هر پله طرح پیشنهادی ۳

پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)	متوسط قبض پرداختی تا هر پله / تعرفه فعلی (ریال)	میزان یارانه پرداختی دولت برای مصرف تا هر پله (ریال)	متوسط قبض پرداختی تا هر پله / تعرفه پیشنهادی (ریال)	میزان یارانه پرداختی دولت برای مصرف تا هر پله (ریال)	درصد کاهش یارانه پنهان
۰ تا ۱۰۰	۲۶۲۰۰	۱۹۳۳۰۰	۲۶۲۰۰	۱۹۳۳۰۰	۰
۱۰۰ تا ۲۰۰	۸۲۹۵۰	۵۷۵۵۵۰	۸۲۹۵۰	۵۷۵۵۵۰	۰
۲۰۰ تا ۳۰۰	۱۷۹۰۰۰	۹۱۸۵۰۰	۱۷۹۰۰۰	۹۱۸۵۰۰	۰
۳۰۰ تا ۴۰۰	۳۶۲۳۵۰	۱۱۷۴۱۵۰	۳۶۲۳۵۰	۱۱۷۴۱۵۰	۰
۴۰۰ تا ۵۰۰	۶۱۵۶۰۰	۱۳۵۹۹۰۰	۶۱۵۶۰۰	۱۳۵۹۹۰۰	۱۷
۵۰۰ تا ۶۰۰	۹۲۱۳۵۰	۱۴۹۳۱۵۰	۹۲۱۳۵۰	۱۴۹۳۱۵۰	۵۱
مزاد بر ۶۰۰	۱۲۷۹۵۵۰	۱۵۷۳۹۵۰	۱۲۷۹۵۵۰	۱۵۷۳۹۵۰	۸۷

با توجه به داده‌های جدول فوق، نمودار زیر مقایسه میزان متوسط یارانه پنهان مشترکین برق خانگی با تعرفه‌های فعلی و در حالت تعرفه‌های پیشنهادی را نشان می‌دهد.

شکل ۴- مقایسه میزان متوسط یارانه پرداختی به مشترکین خانگی برق در دو حالت تعرفه‌های فعلی و پیشنهادی ۳

در پایان این بخش، تعرفه مناطق گرمسیری با در نظر گرفتن طرح پیشنهادی ۳ به صورت جداول زیر ارائه می‌گردد:

جدول ۱۴- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی برق خانگی ماه‌های گرم منطقه گرمسیری ۴

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)
۰	۴۲۱	۴۲۱	۰ تا ۱۰۰
۰	۴۹۰	۴۹۰	۱۰۰ تا ۲۰۰
۰	۸۷۳	۸۷۳	۲۰۰ تا ۳۰۰
۰	۱۳۹۶	۱۳۹۶	۳۰۰ تا ۴۰۰
۰	۲۰۰۹	۲۰۰۹	۴۰۰ تا ۵۰۰
۴۷۹۰	۷۴۱۰	۲۶۲۰	۵۰۰ تا ۶۰۰
۵۹۵۵	۹۱۰۰	۳۱۴۵	مازاد بر ۶۰۰

جدول ۱۵- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی برق خانگی ماه‌های گرم منطقه گرمسیری ۳

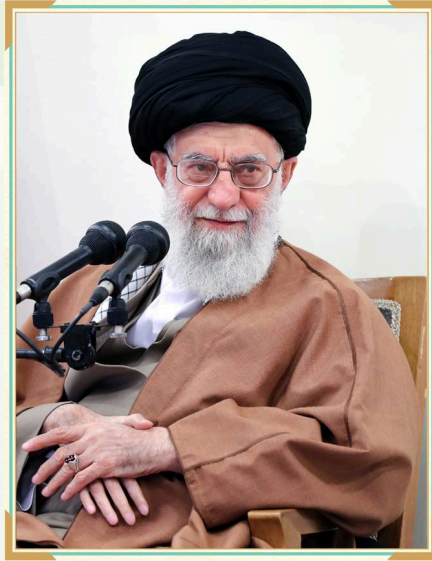
اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)
۰	۴۳۷	۴۳۷	۰ تا ۱۰۰۰
۰	۱۱۳۷	۱۱۳۷	۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰
۵۴۰۱	۷۴۱۰	۲۰۰۹	۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰
۶۹۱۵	۹۱۰۰	۲۱۸۵	۲۰۰۰ تا ۳۵۰۰
۶۷۴۳	۹۱۰۰	۲۳۵۷	۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰
۷۸۶۶	۱۰۴۰۰	۲۵۳۴	۴۵۰۰ تا ۶۰۰۰
۷۶۹۲	۱۰۴۰۰	۲۷۰۸	مازاد بر ۶۰۰۰

جدول ۱۶- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی برق خانگی ماه‌های گرم منطقه گرمسیری ۲

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)
۰	۳۸۵	۳۸۵	۰ تا ۱۰۰۰
۰	۸۷۳	۸۷۳	۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰
۵۹۲۵	۷۴۱۰	۱۴۸۵	۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰
۷۲۶۶	۹۱۰۰	۱۸۳۴	۳۰۰۰ تا ۳۵۰۰
۶۹۱۵	۹۱۰۰	۲۱۸۵	۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰
۸۰۴۳	۱۰۴۰۰	۲۳۵۷	۴۵۰۰ تا ۶۰۰۰
۷۸۶۶	۱۰۴۰۰	۲۵۳۴	مزاد بر ۶۰۰۰

جدول ۱۷- تعرفه‌های پلکانی فعلی و پیشنهادی برق خانگی ماه‌های گرم منطقه گرمسیری ۱

اختلاف تعرفه‌ها (ریال)	تعرفه پیشنهادی (ریال)	تعرفه فعلی (ریال)	پله‌های تعرفه ماهانه (کیلووات ساعت)
۰	۱۷۵	۱۷۵	۰ تا ۱۰۰۰
۰	۱۹۴	۱۹۴	۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰
۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰
۶۵۳۷	۷۴۱۰	۸۷۳	۳۰۰۰ تا ۳۵۰۰
۷۵۲۷	۹۱۰۰	۱۵۷۳	۳۵۰۰ تا ۴۵۰۰
۸۳۹۱	۱۰۴۰۰	۲۰۰۹	۴۵۰۰ تا ۶۰۰۰
۸۰۴۳	۱۰۴۰۰	۲۳۵۷	مزاد بر ۶۰۰۰

ما مجموعاً بیش از دو برابر مصرف متوسط جهان در انرژی چه برق، چه حامل‌های انرژی مصرف می‌کنیم؛ یعنی نفت، گاز، گازوئیل، بنزین. مصرف این چیزها در کشور ما از دو برابر متوسط جهان بیشتر است. خب، این اسراف است. اسراف نیست؟ هر وقت به مردم گفتیم اسراف نکنید، اکثریت مردم که طبقات متوسط هستند گوش می‌کنند و اسراف هم نمی‌کنند؛ لیکن آن کسانی که باید گوش کنند یعنی متمکین و ثروتمندان که بسیاری از موارد، اسراف هم در بین آنهاست، کمتر گوششان بدهکار است.

بیانات در دیدار مردم آذربایجان - ۲۹ بهمن ۱۳۹۳

تهیه شده در اندیشکده اقتصاد مقاومتی